

Testaa, miten lapsen oikeudet toteutuvat hyvinvointialueellasi

Testaa, miten lapsen oikeudet tällä hetkellä toteutuvat hyvinvointialueellasi. Kysymyksiä on 30. Kysymykset on jaoteltu YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen yleisperiaatteiden mukaisesti.

UNICEF ei tallenna vastauksia eikä arvota hyvinvointialueita vastausten perusteella. Työkalun on tarkoitus tukea hyvinvointialueita lapsen oikeuksien ymmärtämisessä ja vahvistamisessa.

Ensimmäisessä osiossa kysymme lapsen oikeuksista hyvinvointialueen rakenteissa. Kysymykset perustuvat lapsen oikeuksien sopimuksen yleisiin täytäntöönpanotoimiin. Nämä toimet tukevat lapsen oikeuksien toteutumista julkishallinnossa.

Osioissa 2–5 kysymme lapsen oikeuksien sopimuksen yleisperiaatteista ja niiden toteutumisesta. Yleisperiaatteet ovat yhdenvertaisuus, lapsen edun ensisijaisuus, oikeus elämään ja kehittymiseen sekä osallisuus.

Ympyröi saamasi pistemäärä kuhunkin kysymykseen vastatessasi. Laske pisteet yhteen jokaisen osion lopussa. Pistemäärän perusteella saat tarvittaessa vinkkejä tilanteen parantamiseksi.

1. Lapsen oikeudet hyvinvointialueen rakenteissa

Lapsen oikeuksien sopimus tunnistaa tietyt elementit, jotka julkishallinnossa tulee toteutua, jotta lapsen oikeudet toteutuvat. Näitä elementtejä kutsutaan lapsen oikeuksien sopimuksen yleisiksi täytäntöönpanotoimiksi.

1.1. Hyvinvointialueeni strategiaan ja/tai hyvinvointisuunnitelmaan on kirjattu tavoitteeksi lapsen oikeuksien toteutuminen.

KYLLÄ	2 p.
JOSSAIN MÄÄRIN	1 p.
EI	0 p.

1.2. Hyvinvointialueeni henkilöstön ja luottamushenkilöiden perehdytysohjelmissa on osio lapsen oikeuksille.

KYLLÄ	2 p.
JOSSAIN MÄÄRIN	1 p.
EI	0 p.

1.3. Hyvinvointialueeni varmistaa, että henkilöstölle ja luottamushenkilöille tarjotaan täydennyskoulutusta lapsen oikeuksista.

KYLLÄ	2 p.
JOSSAIN MÄÄRIN	1 p.
EI	0 p.

1.4. Hyvinvointialueeni viestintä edistää lapsen oikeuksien näkymistä ja toteutumista.

KYLLÄ	2 p.
JOSSAIN MÄÄRIN	1 p.
EI	0 p.

1.5. Hyvinvointialueellani on toimivat rakenteet kuntien kanssa työskentelyyn lasten ja perheiden palveluiden toimivuuden varmistamiseksi.

KYLLÄ	2 p.
JOSSAIN MÄÄRIN	1 p.
EI	0 p.

OMAT PISTEET TÄSTÄ OSIOSTA _____

8–10 pistettä: Upeaa!

Olette hienosti huomioineet lapsen oikeuksien toteutumisen hyvinvointialueen rakenteissa.

5–7 pistettä: Hyvä! Olette oikealla tiellä.

Lapsen oikeudet on jo melko hyvin huomioitu hyvinvointialueenne rakenteissa. Teillä on vielä jonkin verran tehtävää. Katso lisätietoja työn tueksi alta ja jaa niitä eteenpäin.

0–4 pistettä: Teillä on vielä tehtävää.

Teillä on vielä tehtävää, jotta lapsen oikeudet saadaan mukaan hyvinvointialueenne rakenteisiin. Katso lisätietoja työn tueksi alta ja jaa niitä eteenpäin.

Lisää aiheesta

- eOppiva: [Johdatus lapsen oikeuksiin – Turvaa lapsen oikeuksien toteutuminen](#)
- Suomen UNICEF: [Lapsen oikeuksien sopimus](#)
- Lapsistrategia: [Lapsen oikeuksien koulutuskokonaisuus verkossa](#)

2. Syrjimättömyys ja yhdenvertaisuus (artikla 2)

Yhdenvertaisuus ei tarkoita aina samanlaista kohtelua kaikille. Myönteinen erityiskohtelu on joskus sallittua ja tarpeellista syrjinnän vähentämiseksi. Syrjimättömyys edellyttää aktiivisia toimenpiteitä syrjinnän tunnistamiseksi, ja siihen puuttumiseksi sekä eriarvoisuuden vähentämiseksi. Yhdenvertaisuuden velvoite edellyttää aktiivista pyrkimystä tunnistaa sellaiset haavoittuvassa asemassa olevat lapsiryhmät, joiden oikeuksien toteuttaminen voi vaatia erityisiä toimenpiteitä.

2.1. Hyvinvointialueen toiminnan suunnittelussa huomioidaan haavoittuvassa asemassa ja syrjinnän vaarassa olevien lasten ja perheiden näkökulma.

KYLLÄ	2 p.
JOSSAIN MÄÄRIN	1 p.
EI	0 p.

2.2. Hyvinvointialueen kohdentaa resursseja tai erityistä tukea haavoittuvassa asemassa oleville lapsille ja alueille, joissa lisätukea tarvitaan.

KYLLÄ	2 p.
JOSSAIN MÄÄRIN	1 p.
EI	0 p.

2.3. Lapsia koskevaa tietoa eritellään hyvinvointialueella niin, että keskiarvon sijaan pystytään analysoimaan erilaisten lapsiryhmien tilanteita ja tarpeita.

KYLLÄ	2 p.
JOSSAIN MÄÄRIN	1 p.
EI	0 p.

2.4. Hyvinvointialueeni varmistaa, että lapsinäkökulma on huomioitu hyvinvointialueen toiminnallisten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmien sisällöissä.

KYLLÄ	2 p.
JOSSAIN MÄÄRIN	1 p.
EI	0 p.

2.5. Hyvinvointialueellani ymmärretään, että tosiasiallisen yhdenvertaisuuden toteutuminen saattaa edellyttää suunnitelmallisia erityistoimia, joilla parannetaan tiettyyn ryhmään kuuluvien henkilöiden asemaa ja olosuhteita.

KYLLÄ	2 p.
JOSSAIN MÄÄRIN	1 p.
EI	0 p.

OMAT PISTEET TÄSTÄ OSIESTA _____

8–10 pistettä: Upeaa!

Olette hienosti huomioineet yhdenvertaisuuden hyvinvointialueenne rakenteissa ja toiminnassa.

5–7 pistettä: Hyvä! Olette oikealla tiellä.

Olette jo melko hyvin huomioineet yhdenvertaisuuden hyvinvointialueenne rakenteissa ja toiminnassa. Teillä on vielä jonkin verran tehtävää. Katso lisätietoja työn tueksi alta ja jaa niitä eteenpäin.

0–4 pistettä: Teillä on vielä tehtävää, jotta yhdenvertaisuus saadaan mukaan hyvinvointialueenne rakenteisiin ja toimintaan. Katso lisätietoja työn tueksi alta ja jaa niitä eteenpäin.

Lisää aiheesta

- THL: [Yhdenvertaisuuden edistäjän opas](#)
- THL: [Yhdenvertaiset palvelut](#)
- eOppiva: [Myös haavoittuvassa asemassa oleva lapsi on elämänsä pääosassa](#)

3. Lapsen edun ensisijaisuus (artikla 3)

Lapsen edun ensisijaisuus on velvoite arvioida ja punnita lapsen etua sekä antaa lapsen edulle etusija päätösharkinnassa. Velvoite koskee yksittäistä lasta koskevia yksilöpäätöksiä sekä lapsia ja nuoria ryhminä koskevia päätöksiä, jolloin kyseessä on lapsivaikutusten arviointi ja lapsibudjetointi.

3.1. Lapsi yksilönä: Hyvinvointialueellani on käytössä selkeät rakenteet lapsen edun ensisijaisuuden huomioon ottamiseksi lasta yksilönä koskevissa hallinnollisissa päätöksissä.

KYLLÄ	2 p.
JOSSAIN MÄÄRIN	1 p.
EI	0 p.

3.2. Lapsi yksilönä: Lapsen edun ensisijaisuus otetaan huomioon systemaattisesti ja kattavasti kaikissa yksittäistä lasta koskevissa hallinnollisissa päätöksissä.

KYLLÄ	2 p.
JOSSAIN MÄÄRIN	1 p.
EI	0 p.

3.3. Lapset ryhmänä: Lapsivaikutusten arvioinnin (LAVA) toteuttamisen tueksi on käytössä selkeät ohjeistukset, rakenteet ja prosessit.

KYLLÄ	2 p.
JOSSAIN MÄÄRIN	1 p.
EI	0 p.

3.4. Lapset ryhmänä: Lapsivaikutusten arviointeja (LAVA) toteutetaan systemaattisesti hyvinvointialueen hallinnossa ja päätöksenteossa.

KYLLÄ	2 p.
JOSSAIN MÄÄRIN	1 p.
EI	0 p.

3.5. Hyvinvointialue jäljittää ja seuraa poikkihallinnollisesti julkisten varojen käyttöä lapsiin sekä tekee lapsivaikutusten arviointia talousarviopäätöksistään (lapsibudjetointi eli LABU).

KYLLÄ	2 p.
JOSSAIN MÄÄRIN	1 p.
EI	0 p.

OMAT PISTEET TÄSTÄ OSIESTA _____

8–10 pistettä: Upeaa!

Lapsen edun ensisijaisuus on hienosti huomioitu hyvinvointialueenne rakenteissa ja päätöksenteossa.

5–7 pistettä: Hyvä, olette oikealla tiellä.

Lapsen edun ensisijaisuus on teillä jo melko hyvin huomioitu. Teillä on vielä jonkin verran tehtävää, että lapsen edun arviointi ja punninta tulevat systemaattiseksi osaksi hallintoanne ja päätöksentekoaanne. Katso lisätietoja työn tueksi alta ja jaa niitä eteenpäin.

0–4 pistettä: Teillä on vielä tehtävää.

Teillä on vielä tehtävää, jotta lapsen edun ensisijaisuus saadaan mukaan hyvinvointialueenne rakenteisiin ja lapsen etua toteutetaan niin hallinnossa kuin arjessakin. Katso lisätietoja työn tueksi alta ja jaa niitä eteenpäin.

Lisää aiheesta

- [Lapsen etu yksilöpäätöksissä - Vantaan kaupungin malli](#)
- eOppiva: [Työkaluina lapsivaikutusten arviointi ja lapsibudjetointi](#)
- Suomen UNICEF: [Lapsivaikutusten arvioinnin perusteet](#) (PDF)
- MLL: [Johdatus lapsivaikutusten arviointiin hyvinvointialueilla](#) (PDF)
- Valtioneuvoston kanslia: [Lapsivaikutusten arvioinnilla parempia päätöksiä – Lapsivaikutusten arviointi, lapsibudjetointi sekä lapset ja nuoret tiedontuottajina hyvinvointialueella](#)
- STM: [Lapsibudjetointi hyvinvointialueilla : Kokemuksia hyvinvointialueiden lapsibudjetointipilotista 2023–2024](#)

4. Oikeus elämään ja kehittymiseen (artikla 6)

Lapsen oikeus elämään ja kehittymiseen on laaja ja kokonaisvaltainen käsite, joka sisältää lapsen fyysisen, henkisen ja sosiaalisen kehityksen. Velvoite sisältää kaikkien lapsen oikeuksien ja hyvinvoinnin osa-alueiden turvaamisen: oikeuden terveyteen, turvaan, oppimiseen, leikkiin, lepoon ja vapaa-aikaan, riittävään elintasoon ja koulutukseen.

4.1. Hyvinvointialueellani toteutuu alueellinen opiskeluhuoltoryhmä oppilas- ja opiskelijahuoltolain edellyttämällä tavalla.

KYLLÄ	2 p.
JOSSAIN MÄÄRIN	1 p.
EI	0 p.

4.2. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukainen koulukuraattoreiden ja -psykologien henkilöstömitoitus toteutuu esi- ja perusopetuksessa sekä toisella asteella (yhtä kuraattoria kohden enintään 670 opiskelijaa ja yhtä psykologia kohden enintään 780 opiskelijaa).

KYLLÄ	2 p.
JOSSAIN MÄÄRIN	1 p.
EI	0 p.

4.3. Kouluterveydenhuollon laajat terveystarkastukset toteutuvat hyvinvointialueellani lakisääteisesti.

KYLLÄ	2 p.
JOSSAIN MÄÄRIN	1 p.
EI	0 p.

4.4. Lastenneuvoloiden terveydenhoitajien henkilöstömitoitus on suositusten mukainen (enintään 320 lasta / kokopäivätoiminen terveydenhoitaja).

KYLLÄ	2 p.
JOSSAIN MÄÄRIN	1 p.
EI	0 p.

4.5. Hyvinvointialueellani lasten ja nuorten mielenterveystyö toteutuu lakisääteisesti. Lapset saavat tarvitsemansa avun ja tuen viiveettä.

KYLLÄ	2 p.
JOSSAIN MÄÄRIN	1 p.
EI	0 p.

4.6. Hyvinvointialueellani on lapsille ja nuorille suunnattuja päihdepalveluita. Päihteillä oireilevien lasten ja nuorten palvelut toteutetaan laadukkaasti, koordinoitusti ja alueellisesti tasa-arvoisesti hyödyntäen myös digitaalisia ratkaisuja.

KYLLÄ	2 p.
JOSSAIN MÄÄRIN	1 p.
EI	0 p.

4.7. Lasten, nuorten ja perheiden palveluissa otetaan systemaattisesti puheeksi väkivalta, väkivallan riskitekijät ja seuraukset (ml. seksuaaliväkivalta ja seurusteluväkivalta) sekä ohjataan tarvittaessa avun ja tuen piiriin.

KYLLÄ	2 p.
JOSSAIN MÄÄRIN	1 p.
EI	0 p.

4.8. Lastensuojelussa yhdellä lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä on enintään 30 lasta asiakkaanaan.

KYLLÄ	2 p.
JOSSAIN MÄÄRIN	1 p.
EI	0 p.

4.9. Hyvinvointialueeni tarjoaa riittävää ja oikea-aikaista tukea vanhemmuuteen tutkittuja menetelmiä hyödyntäen.

KYLLÄ	2 p.
JOSSAIN MÄÄRIN	1 p.
EI	0 p.

4.10. Lapset ja lapsen etu huomioidaan aikuisille tarkoitetuissa palveluissa, kuten mielenterveys- ja päihdepalveluissa silloin, kun asiakkaalla on lapsia.

KYLLÄ	2 p.
JOSSAIN MÄÄRIN	1 p.
EI	0 p.

OMAT PISTEET TÄSTÄ OSIESTA _____

14–20 pistettä: Upeaa!

Olette hienosti huomioineet lapsen oikeuden elämään ja kehittymiseen hyvinvointialueellanne.

7–13 pistettä: Hyvä, olette oikealla tiellä.

Olette jo melko hyvin huomioineet lapsen oikeuden elämään ja kehittymiseen hyvinvointialueellanne. Teillä on vielä jonkin verran tehtävää. Katso lisätietoja työn tueksi alta ja jaa niitä eteenpäin.

0–6 pistettä: Teillä on vielä tehtävää.

Teillä on vielä tehtävää, jotta lapsen oikeus elämään ja kehittymiseen toteutuu hyvinvointialueellanne. Katso lisätietoja työn tueksi alta ja jaa niitä eteenpäin.

Lisää aiheesta

- eOppiva: [Lapsen oikeudet terveydenhuollossa - Lapsi potilaana](#)
- eOppiva: [Lapsen oikeudet sosiaalihuollossa](#)
- eOppiva: [Lapsen oikeus väkivallattomaan arkeen](#)

5. Osallisuus (artikla 12)

Osallisuus tarkoittaa lapsen mahdollisuutta esittää vapaasti näkemyksensä ja saada näkemyksensä huomioon otetuksi itseään koskevissa asioissa. Lapsen oikeuksien sopimus velvoittaa julkishallinnon toimijoita tukemaan lasten mahdollisuuksia vaikuttaa sekä omaan elämäänsä ja lähiympäristöönsä että yhteiskuntaan laajemminkin.

5.1. Hyvinvointialueeni viestii palveluistaan suoraan lapsille heille sopivalla tavalla.

KYLLÄ	2 p.
JOSSAIN MÄÄRIN	1 p.
EI	0 p.

5.2. Hyvinvointialueeni varmistaa, että moninaiset äänet ja mielipiteet tulevat kuuluviin ja myös haavoittuvassa asemassa olevien lasten osallisuus toteutuu.

KYLLÄ	2 p.
JOSSAIN MÄÄRIN	1 p.
EI	0 p.

5.3. Hyvinvointialueellani on säännöllisesti ja aktiivisesti toimiva lapsista ja nuorista koostuva edustuksellinen ryhmä, jolla on vaikutusmahdollisuuksia hyvinvointialueen toimintaan ja päätöksentekoon.

KYLLÄ	2 p.
JOSSAIN MÄÄRIN	1 p.
EI	0 p.

5.4. Hyvinvointialueellani on edustuksellisten osallisuusrakenteiden lisäksi muita osallisuutta edistäviä rakenteita, jotka mahdollistavat eri ikäisten lasten ja nuorten näkemysten esiintuomisen.

KYLLÄ	2 p.
JOSSAIN MÄÄRIN	1 p.
EI	0 p.

5.5. Hyvinvointialueeni palveluita koskeva palautteenkeruu on lapsiystävällistä, säännönmukaista ja järjestelmällistä. Palaute otetaan huomioon palveluita suunniteltaessa ja kehitettäessä.

KYLLÄ	2 p.
JOSSAIN MÄÄRIN	1 p.
EI	0 p.

OMAT PISTEET TÄSTÄ OSIESTA _____

8–10 pistettä: Upeaa!

Olette hienosti huomioineet lapsen oikeuden osallisuuteen hyvinvointialueellanne.

5–7 pistettä: Hyvä, olette oikealla tiellä.

Olette jo melko hyvin huomioneet lasten osallisuuden hyvinvointialueenne rakenteissa ja toiminnassa. Teillä on vielä jonkin verran tehtävää. Katso lisätietoja työn tueksi alta ja jaa niitä eteenpäin.

0–4 pistettä: Teillä on vielä tehtävää.

Teillä on vielä tehtävää, jotta lapsen oikeus osallisuuteen toteutuu hyvinvointialueenne rakenteissa ja toiminnassa. Katso lisätietoja työn tueksi alta ja jaa niitä eteenpäin.

Lisää aiheesta

- eOppiva: Osallisuus ja osallistuminen
- eOppiva: Myös haavoittuvassa asemassa oleva lapsi on elämänsä pääosassa
- Suomen UNICEF ja Pelastakaa Lapset: Opas lasten näkemysten kuulemiseen

Hienoa, että teit tämän testin! Testi ei ole virallinen arviointi vaan antaa ajatuksia lapsen oikeuksien toteuttamiseksi hyvinvointialueiden toiminnassa. Kiitos, että olet mukana vahvistamassa lapsen oikeuksia kunnioittavaa Suomea! Olemme mielellämme apuna, jos kysyttävää ilmenee.

Erika Turunen

lapsiystävällisen hallinnon erityisasiantuntija, Suomen UNICEF

p. 050 321 8625, erika.turunen@unicef.fi

www.unicef.fi